

N:o 163.

Af herr A. P. Danielson, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag angående inrättande af en ny jordbrukshypotekskassa samt om beviljande af ett anslag å 3,000 kronor för utredningens verkställande.

Under många år har försports och ännu alltjemt förspörjes, som mig synes, berättigad klagan öfver den höga räntefot, som landets hypoteksföreningar betinga och anse sig nödsakade fortfarande affordra sina låntagare. Att för inteckning i jordbruksfastighet under halfva taxeringsvärdet betala 5 % ränta och $\frac{1}{4}$ % som förvaltningsbidrag är under nuvarande förhållanden allt för mycket, då man vet att fastighetslån kan i flera allmänna kassor erhållas till 4 %. Således en billigare ränta af 1 à $1\frac{1}{4}$ % än för sådana lån i hypoteksföreningen mot lika god säkerhet. Enligt de uppgifter, som finnas att tillgå, är i Tyskland räntan för fastighetslån — jemförliga med våra hypotekslån — $3\frac{1}{2}$ à 4 à $4\frac{1}{2}$ %, vanligen 4 %. Således äfven i jemförelse dermed är räntan i sagda land $1\frac{1}{2}$ à minst 1 % lägre än hos oss. Vid dessa förhållanden har man länge haft förhoppning, att hypoteksbanken och våra hypoteksföreningar skulle vidtaga åtgärder för möjligheten af en lägre ränta å lemnade lån, men dessa förhoppningar hafva icke blifvit någon verklighet utan hafva, tvärt om, hypoteksbanken och hypoteksföreningarne visat sig icke ega förmåga att utlemna lån till tidsenlig räntefot. För att vidare framgent försäkra sig om den nu betingade och fordrade räntefoten

af minst 5 % hafva hypoteksföreningarna — åtminstone vet jag att så är förhållandet i Smålands med flere provinsers hypoteksförening — vägrat att emottaga frivillig slutbetalning af lemnade lån och sålunda försvåra möjligheten för dess låntagare att på annat håll få billigare lån. Det har således mer och mer visat sig att våra hypoteksföreningar numera icke äro till verkligt gagn för jordbruksnäringen och man torde hafva skäl att allvarligt ifrågasätta, huru vida tiden icke är inne att Riksdagen beslutar någon viss tid, inom hvilken hypoteksbanken och hypoteksföreningarna skulle upphöra med och avsluta sin verksamhet och att andra sådana måtte komma till stånd eller åtminstone nya afdelningar af de nuvarande, som mot upptagande af billigare lån kunde lemna sådana mot lägre ränta och att amorteras på kortare tid, högst 20 å 30 år.

Men som hypoteksbankens vänner tro sig kunna påstå, att hypoteksbanken genom kongl. förordningen den 26 april 1861 och nu gällande grunder för sagda bank, fått monopol att allena utgifva tryckta eller graverade till innehafvaren ställda på viss årlig afbetalning eller på uppsägning lydande, räntebärande obligationer, i hvilka för upplåningen säkerhet i jordegendom på landet utlofvas, så torde, då något tillmötesgående från hypoteksbankens sida icke kan vara att i förenämnda afseende påräkna, det ej vara skäl att framställa något bestämdt förslag i angifna syftet. Likaså torde vara förgäfvets att framhålla den svårigheten för låntagarna, som ligger deri att hypoteksföreningarna qvarhålla *hela* den ursprungliga panten, tills lånet är slutamorterad, och låntagaren derigenom är betagen möjligheten att å annat håll använda den större eller mindre del deraf, som öfverstiger hans verkliga skuld till hypoteksföreningen.

Då det emellertid för jordbruksnäringens idkare är af stor betydelse, att något åtgöres för att bereda möjlighet att vid behof af jordbrukslån kunna undgå hypoteksföreningarnas höga räntefot och öfriga rätt hårda vilkor samt erhålla lån så billigt, som nuvarande penningeförhållanden kunna medgifva, torde så snart som möjligt härvid göras hvad som göras kan. — Vid tanken härpå och då jag anser att de för hypoteksbanken här ofvan omförmälda rättigheter icke lägga hinder i vägen för bildande af en ny hypotekskassa, som finge rätt förmedla lån på viss tid utan amortering och som egde att utfärda och försälja så väl inom riket som i utlandet derför nödiga räntebärande obligationer, grundade på in-teckning i svensk jord, så vågar jag hemställa, att den afsedda frågan löses i sådan rigtning och att Riksdagen begär hos Kongl. Maj:t en fullständig utredning härom och detaljerade förslag till stadgar och reglemente för en sådan hypoteks- eller lånekassa.

Af dessa i korthet angifna skäl får jag yrka,

att Riksdagen ville besluta, att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla att Kongl. Maj:t täcktes med gör-
ligaste första låta utreda, under hvilka vilkor bildandet
af en ny hypotekskassa må komma till stånd med
rättighet att förmedla jordbruksfastighetslån på viss tid
utan amortering och att utfärda och försälja ränte-
bärande obligationer, grundade på in-teckning i svensk
jord, och derefter till Riksdagen afgifva det förslag,
som med anledning af en sådan utredning kan finnas
lämpligt, samt att Riksdagen beviljar och ställer till
Kongl. Maj:ts förfogande för denna utredning ett an-
slag af 3,000 kronor.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 26 januari 1889.

A. P. Danielson.
